En la bandera catalana nosaltres hi veiem, avui, no solament un símbol de la personalitat col·lectiva del nostre poble, sinó una manifestació del daler de llibertat nacional.

A. Rovira i Virgili

Bandera

...AL VENT DEIXEM-LA EN SENYAL DE LLIBERTAT!

Seguim no el que ens ofereixi fórmules noves, ni ens ompli el cap de raons ni ens demani el vot, sinó el que, assenyalant-nos el camí i, anant ell al davant ens digui: Som-hi!

Ventura Gassol

ANY I — N.º 1

Coll-Blanc, 27 novembre 1930

Redacció i Administració: COLL-BLANC, 47 - HOSPITALET

EL NOSTRE CAMÍ

Lector: El nostre nom et dirà qui som: batejats amb el de BANDERA, comprendràs tot seguit l'esperit que ens ha infantat; no pot ésser altre que el que la bandera encarna, ço és, la pàtria catalana. Per això és del nostre camp qualsevol caire que en la terra catalana tingui vida, des de la política a les arts i les lletres, passant per la indústria i l'agricultura i el comerç; i el què fora de Catalunya s'esdevé, també ens pertany per quan són esclats comparatius de ço què la bandera encarna.

Ens apressem a dir, però, que no tenim la pretensió d'ésser dins la nostra terra la veu orientadora que defineixi cap actuació; res més lluny d'això: sabem abastament que en tot ordre d'activitats hi ha qui les tracta amb competència i autoritat que nosaltres no tenim ni pretenem tenir.

Què venim, doncs, a fer?

En desplegar la nostra BANDERA en aquesta ciutat d'Hospitalet, que estén els braços a la noble Barcelona, volem portar-hi amb veu vibrant tots els batecs i els neguits de la gran ciutat, i a través dels de Barcelona, els de tot Catalunya i més enllà; volem, ensems, explicar les coses nostres al qui en sigui curiós.

Portem l'embranzida que dóna la primera joventut, i com a tals ens ressentim de les característiques que acompanyen aquesta edat florida: la inquietud i l'optimisme inexhaurit.

Tots els que laboren per la pàtria, en qualsevulla tendència i en qualsevol ordre, ens interessen; solament no podem simpatitzar amb aquells qui fan fi de la seva actuació la destrucció del germà, que tal volta d'ell ens haurem de refiar. Per això BANDERA tractarà sempre amb respecte de totes les escoles catalanes, i mai esmerçarà les seves energies en esfondrar o mofar-se dels prestigis nostrats que tant costen de bastir. BANDERA farà el monument a aquell qui primer la faci triomfar damunt una Catalunya rica i plena, no pas miserable i buida de sentit.

Vet aquí la nostra ànima, lector. El ropatge ja el veus amb els teus ulls; si un i altre t'agraden, dóna'ns la mà perquè poguem amb més fermesa caminar, i afavoreix-nos, si més no, amb la teva simpatia.

BANDERA es fa un deure de saludar tota la premsa, ben especialment aquella amb la qual ens uneix una afinitat d'ideals.

DE L'AFER DE L'ESCORXADOR D'ASES

Mitja hora de conversa amb En "Tano"

Disposats a posar la nostra contribució per aclarir alguns punts poc precisos sobre la descoberta de l'escorxador d'ases, hem anat a trobar al descobridor, l'agutzil Gaietà Amorós, per tal de sentir del seus propis llavis el procés de la gesta.

La nostra arribada ha estat en moment oportú.

En "Tano" precisament estava llegint la informació del míting de protesta publicada a *La Publicitat*.

—Ja direu què voleu—ha dit en veure'ns.

—Venim a interviuar-vos. Una conversa pel primer número de BANDERA.

I hem començat l'interrogatori:

—...?

—Home, veureu; jo, en temps del *Che* (vol dir en Tomàs Gimènez Bernabé, l'antic batlle de trista memòria), jo tenia l'absoluta certesa que ací hi havia algun comerciant que escorxava bestiar clandestinament; i, naturalment, sospitava d'aquest parell d'esparvers. Però, com vós ja deveu recordar, en aquell temps d'arbitrarietat, n'hi hauria hagut prou amb que hagués declarat els meus pressentiments a l'Ajuntament perquè, com que en Gimènez me l'havia promès, m'haguessin donat un disgust. En Balanyà i ell eren molt amics—les entrades i llotges pels *toros* que aquell li donava n'eren la causa—i si jo hagués obrat així no hauria estat cregut (encara que el *Che* ho sabia), m'haurien dit tot el que es pot dir a una persona, i fins allò que no se li pot dir, i hauria perdut bous, esquelles i tot el que tingués per perdre. Vós comprendreu...

—...?

—Ara, caigut el primer directori, desemmascarat en Gimènez i exposades les meves sospites al nou consistori, fou donada ordre a tots els empleats que vigilessin i van oferir una propina per estimular les recerques, i jo, que coneixia l'Estall, que treballa a una quadra del costat del corral del Balanyà i el Tarrazón, vàreig poguer esbrinar que, efectivament, allí hi sacrificaven bestiar. A l'Estall vàreig dir-li que el dia que pogués saber certament que estaven fent de les seves, m'avisés, i aniríem per feina.

I el dia dels fets, en vesprejar, va fer-ho així mateix:

—Vés, "Tano"—em digué—, que ara fan feina.

Jo, que no em trobava del tot bé i estava un xic emmurriat, vàreig dir-li que ho deixaríem per un altre dia, però després em vàreig dir: —Ara que has fet treballar aquest xicot, no hi vas?—i, repensant-me, vaig dirigir-me al mercat i agafant el cobrador dels encants, un cobrador d'arbitris que no estava de servei, i un vigilant que allí la feien petar amb algun altre, els demano—: Hi ha algú voluntari que vingui venir a caçar una llebre que s'ha escapat del Coll de Finestrelles?—i els vaig explicar el què. Tots quatre ens hi dirigírem, el cobrador d'arbitris i jo al davant i els altres dos *a la retaguarda*, i quan èrem al dret del cementiri, trobem la tartana del Tarrazón que venia de la "Cova". El férem deturar, regiràrem el carro i només hi trobàrem que sacs bruts i pots de llet. Ell, entretant, no féu ni una sola exclamació, però podeu comptar com devia apressar-se quan l'haguérem deixat!

Seguidament arribàrem a la "Cova". —Ep!—cridàrem des de la porta. —Endavant!—féu una veu. Ens dirigírem on hi havia el llum i trobàrem la muller d'en Tarrazón escombrant i un parell de xicots que també estaven atrafegats. La dona, és clar, no pogué reprimir la sorpresa. Li exposàrem el perquè de la nostra visita, i en dir-li que anàvem a fer un escorcoll ens interrompé: —Oh... bé... sí... aquí matem alguna bèstia... però és pels porcs!

Començarem a escorcollar-ho tot i seguidament trobàrem els dos ases ja ben tallats, cuixes ací, costelles allà, molt ben arreglats; la carn tenia molt bon aspecte. Jo, d'antuvi vaig creure que eren vedelles, és clar.

—I on tenen els caps, aquestes vedelles?—interrogàrem. —Si no són vedelles—féu ella—, són un parell de pollins per bullir; ací tenim la caldera.

Efectivament, allí hi havia la caldera, i al darrera, amagats, els caps dels ases. Les pells estaven també amagades darrera la porta.

Férem una detinguda inspecció, i un dels nostres inventarià totes les eines i troços de carn que els foren

«Segueix a la darrera pàgina»

PARAULES DEL MOMENT

DOS IDEALS

El problema de Catalunya no és una qüestió de sentimentalisme: és un problema viu i punyent, un problema de dignitat.

La solució del nostre problema, doncs, no pot venir d'una concessió ni l'hem d'acceptar a mans besades i com una mercè. Ha de venir no com un premi, sinó com un reconeixement de drets.

Per això els catalans, mentre el nostre problema no estigui resolt, no podem fer certs acataments a aquells qui fins avui no han fet altra cosa que donar-nos fuetades. Fer-ho així seria abdicar a la pròpia ideologia, convertir un problema de dignitat en un problema de sentimentalisme.

Vindrà la solució portant a Espanya la República?

De fet, sembla que sí.

Ara, quan vindrà la República?

Vet aquí el dubte.

Avui, la gran massa és republicana. Però no posen el seu esforç a contribució per aconseguir l'ideal.

I la República no vindrà com la rosada cau del cel. Cal lluitar per obtenir-la!

I els catalans, abans que lluitar per aquest ideal, que per nosaltres està en ordre secundari, cal que lluitem per obtenir la llibertat de Catalunya.

I d'ací prové el desconcert que regna en els rengles catalanistes.

Molts dels republicans catalans han arribat a sentir-se tan identificat samb l'ideal comú de República, que han avantposat aquest al de Catalunya.

I no podem considerar bon català aquell que això faci tant per convicció absoluta com per poguer matar així dos pardals d'un sol tret. Es probable que amb la República aconseguíssim resoldre el plet català, però cal no anar refiat. Tinguem present la manera com els més destacats cabdills del republicanisme espanyol han tractat sempre el nostre problema, encara que avui, per interès propi, hagin canviat de criteri.

Els dos ideals són compatibles, però sempre posant el reublicà en ordre secundari.

Obrar altrament fóra convertir-se en un més a la gran massa reublicana espanyola.

Cal que els catalans que se sentin republicans — tinguem present que la República és un règim de llibertat, i no de llibertinatge, que republicà no vol dir fer trencadissa de fanals ni desllorigar bancs públics en moments d'anormalitat i sense més ni més—, que són la majoria, treballin per resoldre abans que tot el problema de Catalunya.

Quan tinguem la Catalunya, quan no ens sentim exiliats a casa nostra mateix, com deia el Poeta, serà hora de preguntar:

—Com la governarem la Catalunya?

I la resposta—no en dubteu!—serà aquesta:

—Amb la República!

Josep JANES I OLIVE

Despres de la vaga

per BALIGA

—El que més greu em sap és que no es realitzés el projecte de la noblesa, de sortir a fer el taxi:

—Perquè?

—Perquè m'hauria agradat anar amb un "Fortuna" conduït per un marquès i pagar-li l'20 per portar-me de la plaça de Catalunya a Coll-Blanc.

10 cèntims

memoriaesquerra.cat — Bandera [L'Hospitalet, 1930-1931], 27/11/1930, pàgina 1

LES LLETRES-LES ARTS-EL TEATRE

ELS LLIBRES

A. Esclasans. — "Segon llibre de ritmes". — Publicacions de *La Revista*.

La lectura del primer ritme del llibre de l'Esclasans ens ha desconcertat.

Aquest poema és una llarga processó de conceptes alats, de paraules sonores que donen ressons cristal·lins a l'oïda. Els conceptes, però, varien a cada estrofa; cap dels versos té un punt de contacte amb l'anterior. I d'ací prové el desconcert que produeix la seva lectura. Uneix aquest vers herculí,

Follia! La joia dels bàrbars mutil·
[la diumenges...

amb aquesta evocació,

Quin plor de misteri que fan les con-
[verses dels avis!

i amb aquesta imatge tan lírica,

La mar era un doll de diluvis de llà-
[grimes tèbies.

En els ritmes següents, però, els versos tenen ja una nova consistència i són pròdigs en belles imatges, unes purament líriques

Damunt el domàs carmesí de la tar-
[da vençuda
rodola el ressó dringadís d'una pluja
[de perles.

altres aspres i cruels, plenes de nervi i de sang i de foc,

Somriu, món de folls! I la sang! I
[la sang? Cementiris!
Presidis! Hospicis, casernes, prostí-
[buls? La força!
La mort és la joia! La força i la
[joia? Misèria!

Altres, com el ritme 30, plenes de claror i d'unció,

Cecília: per què clous els ulls en mi-
[rar les estrelles?
Miralls dels estels, els teus ulls són
[els cels on voldria
tenir tots els astres, ulls meus, que
[els teus ulls contemplessin...

El ritme 28, un dels millors del llibre, té instants de sublim.

Pel mig de la boira morada i els ors
[adorables
s'esmuny dolçament, nit endins, una
[fuga d'amigues.

Més endavant el poeta ens sorprèn amb aquests versos que donen una sensació deprimen:

...el fàstic d'espreme'm
el cor que em degota com una ma-
[grana podrida...

i aquests altres, maternals, amarats de tendresa:

Respir de l'infant adormit, canya ten-
[dra que et torces
i espolses la llum al damunt del do-
[lor de la mare
novella...

Abans el poeta ja ha dit:

Nadons: ombradins radiants de ro-
[sada divina...

i acaba el ritme:

Oh versos: no us plau la lassada mu-
[sica senzilla
d'aquest obstinat gronxament del
[bressol tan monòton?

El poeta és enamorat de les campanes qui canten al cor de la nit,

Campanes de llum vellutada amb pu-
[dicies de verge...

i amb sublim heroisme diu en el ritme 35è:

Amor, exaureix damunt meu el bui-
[rac de tes fúries.
No comptis els trets. Sigui jo ta su-
[prema rodella.
Què hi fa que em castiguis vessant
[la mesura i l'estalvi?
Rabeja't! Qui vingui després, que no
[trobi sagetes!

Cal remarcar el viatge per mar que ens ofereix aquestes estrofes magnífiques:

...voldria
que el tàcit viatge llanguís dolça-
[ment per les rutes
d'un mar encalmat on tangueja un
[vaixell com un símbol.

El ritme 37, com el 28, arriba a la sublimitat. Novament apareix el poeta dels músculs de bronze:

... I el cos és la gerra vessant de sa-
[lut i de força.

al costat d'aquesta florida d'imatges sonores:

Rellisca la son per les galtes brillants
[de rosada
talment com la pluja dels astres per
[l'alba entreoberta.

El poeta, entrat plenament en el lirisme de cristall, es pregunta:

Qui sap la tenebra que fan les besa-
des extintes?

I dedica un ritme (41), magnífic, a la tardor:

La ratxa de fulles de coure s'en duu
[la resposta
dringant per l'espai i el metall vege-
[tal s'extenua
fonent-se en un fla md'ombra bruna
[que afua el silenci.

En el mateix poema hi ha aquests versos excepcionals:

El pit tebi
que prem el meu braç és l'engany
[d'un contacte de lliris.

I en el poema de la dansa (ritme 42):

La nit branda un ceptre d'encís i
[organitza la màgia
que fa de la dona el ventall de la
[dona mateixa.

Esclasans, qui ja ha dedicat un ritme al viatge per mar, en dedica ara un al viatge pels aires, que acaba amb aquesta evocació que recorda la del ritme 25è (primer d'aquest llibre):

Quin cor o quin seny pensar encar
[en la casa dels avis?
Qui sap quants anys fa, volador, que
en passaves la llinda?

El ritme 45 és tot un poema d'ingenuïtat:

Perfum tu mateixa que embaumes les
[flaires més fines,
t'envio flascons de perfums perquè
[en tu trobin gaudi.

I finalment, en el ritme 50, defineix la Poesia:

Fantasmes verbals d e l s espectres
[mentals: Poesies...

* * *

Dins el camp de la poesia cerebralista que capdavanteja Josep M. López-Picó, aquest llibre assenyala una fita memorable.

L'autor ha sabut infiltrar en aquest aspecte una claredat que fins avui no havia gaudit.

Més que condensar paraules i donar imatges precises en versos justos, Esclasans ha cercat la sonoritat dringadissa dels conceptes, a voltes enjogassats, a voltes cruels, per solidar l'estructuració del seu llibre...

I nosaltres, que no som devots de la poesia cerebralista, creiem plenament encertada l'orientació presa per l'autor d'aquest llibre.

Més encara, creiem que si Esclasans es llencés de ple a la poesia lírica, deixant de banda els convencionalismes que imposa l'escola que fins ara ha seguit, esdevindria un dels valors més positius de la poesia nostrada.

Els seus poemes no són fills purament de la inspiració, sinó que ho són, també, d'un estudi profund. Ell mateix ho declarava en l'autocrítica que d'aquest llibre publicà a *Mirador*, quan afirmava que cada ritme, a voltes, li costava un crescut nombre d'hores de treball intensiu. I fruit d'aquest estudi, els versos apareixen pulcres i ben cisellats amb resplendors de poema clàssic.

Dels vint-i-cinc ritmes que conté el llibre (del 26 al 50), cal assenyalar els 27, 28, 30, 32, 35, 37, 41, 42 i 45. Així i tot, els demés no desentonen del conjunt alat que el llibre ofereix.

Del primer (26), ja n'hem parlat en començar.

El llibre està ben presentat i excellentment imprès, com totes les publicacions de *La Revista*.

J. JO

Per altes i baixes de Contribució
CENTRE ADMINISTRATIU
D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. — Coll-Blanc, 57

Per altes i baixes de Contribució
CENTRE ADMINISTRATIU
D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. — Coll-Blanc, 57

Sabó EL SANITARI TENROJ guareix i evita les malalties de la pell.

EXPOSICIONS

SALA PARES
"LES ARTS I ELS ARTISTES"

L'agrupació "Les Arts i els Artistes", presenta a la vella galeria del carrer de Petritxol, l'exposició de conjunt més reeixida de totes les que hem vist. S'han aplegat un bon nombre de signatures, d'aquelles que d'antuvi pressuposen un èxit: Aragay, Canals, Carles, Domingo, Guàrdia, Labarta, Mompou, Obiols, Ràfols, E. C. Ricart, entre altres.

Entre les seixanta teles exposades, destaquen, per la seva facilitat de factura i llurs simpàtiques tonalitats grises, el bodegó, paisatges i retrats de Labarta, el qual exposa després de sis anys deixats passar sense mostrar al públic les seves obres.

A remarcar d'entre les altres obres exposades, dos retrats al carbó, (un d'ells és un bust d'infant molt expressiu), uns estudis de peixos i uns altres de cavalls, admirables per la concisió i simplicitat de línies, obra, uns i altres, d'Obiols. Un estudi de roba, de molta qualitat, un apunt de noia i uns boixos de Ricart.

Els dos retrats de Canals, molt justos i correctes d'entonació. Ben reeixides i sinceres com sempre les teles de Carles.

Uns paisatges amb figures, de Guàrdia; uns retrats de Domingo; els dibuixos al llapis, de Ràfols; uns paisatges de Mompou...

Ben vistos, els retrats d'Aragay; uns bells baix-relleus de Granyer... Concretant: Un bon recull que cal veure.

LA PINACOTECA
AGAPIT CASAS ABARCA

Casas Abarca, presenta a la Sala de "La Pinacoteca" una vintena de teles, totes tancades dintre la característica espontaneïtat del seu autor, reclòs a les seves tendències naturalistes i al seu esperit, enemic de subjectar-se a cap teoria.

Considerem el paisatge que porta el número 17, com el més ben resolt de la sèrie.

MARCEL·LINA FELIUBADALO

A les Layetanes, també, hi exposa la senyoreta Marcel·lina Feliubadaló. Presenta vint teles. Hom hi endevina, en totes elles, una indecisió, derivada de la manca d'experiència. Tenen, no obstant, certa sensibilitat que les fa agradables. Indiquem com a ben resoltes les que porten els números 8, 14, 15 i 16.

SALO BUSQUETS
DOMENEC SOLER GILI

Un altre expositor força conegut, en Domènec Soler. Presenta catorze olis i vuit aquarel·les. Manté en les unes i en els altres un viu romanticisme.

Sempre arbres i rius amb els mateixos verds, reflexes i matisos. Entre tots, el paisatge que porta per títol "Reflexes", és el més ben vist.

ANDRE` A. GENER

EL TEATRE

TEATRE CATALA

Cal fer, per començar aquesta nota, que no serà crítica, sinó simple comentari, un resum de les obres noves que han figurat en els cartells dels teatres Romea i Novetats, d'ençà que inauguraren la campanya actual.

Si bé hi ha altres dues escenes—la de l'Espanyol i la del Talia—en les quals també hi és emprat un català relatiu, ens abstindrem de parlar-ne; entre altres raons, perquè ni les obres que s'hi representen són d'autors catalans—si alguna excepció hi ha, no val la pena de registrar-la per excés d'inferioritat—, ni el llenguatge que els actors fan arribar al públic no té res a veure amb el nostre idioma, no ja literari, sinó simplement popular.

El primer que obrí les portes fou el Romea, amb *Quina llàstima de xicot!*, d'Avelí Artís.

Pocs dies després, el Novetats inaugurava amb *Mecenas*, de Carles Soldevila.

Després d'aquestes obres inaugurals, al Romea oferiren *La finestra oberta*, de Niccodemi, traduïda per Salvador Vilaregut, i *Xandi* ,un acte d'ambient gitano, de Millàs-Raurell; i al Novetats *Maria, no siguis tonta*, traducció d'una traducció castellana d'una obra hongaresa, tan deficient, que ja en el títol els barbarismes amb què la carregà la desconeguda ploma que en féu la versió a la nostra llengua

Han seguit a aquestes obres les que actualment figuren en el cartell d'un i altre teatre: *La corona d'espines*, de Josep M. de Sagarra, al Novetats, i *La Veïna del Terrat*, de Gastó A. Mantua, al Romea.

Diguem de la segona que una vegada més s'ha demostrat la facilitat amb què un autor analfabet pot triomfar damunt un públic, si aquest públic és tan analfabet com ell.

El xaronisme més baix, posat al servei d'un argument gastadíssim—el d'*El padrón municipal*, que ja és un plagi d'una obra francesa—és acollit pel públic del Romea amb esclats de rialles que congestionen els ventres i perjudiquen la digestió. Fa pena de veure la Vila i en Daví i els excellents actors de la seva companyia lliurats a la tasca d'encarnar uns ninots de molles tan primes que es trencarien al més petit anàlisi psicològic.

En *La corona d'espines*, una vegada més ha triomfat—i aquest cop definitivament— el formidable poeta que és Josep M. de Sagarra. La seva vena inestroncable, la fluïdesa d'imatges que vessa del seu vers, la música de la paraula viva i vària, la riquesa del seu lèxic, s'enduen l'espectador pels camins que vol l'autor, que són els de l'èxit fàcil, però guanyat amb armes polides, de tall afinat.

El meravellós ropatge líric amb el qual Sagarra ha vestit els titelles de la seva darrera obra, enlluerna el públic, fins el punt d'abstreure'l to-

Academia de Sans

Fundada l'any 1923

AGREGADA A L'ACADEMIA COTS

Carrer de Sans, 136, 138 i 140. - Barcelona

Director i fundador

Manuel Bel Piquer

◆

ensenyament pràctic i individual pel sistema intuïtiu, aplicat a manera de conferències particulars de

Comerç - Idiomes - Batxillerat - Peritatge
Cultura General

Aules compleament separades i en pisos apart, per a SENYORES, SENYORS, SENYORETES I JOVES. - Obertes tot l'any, des de les nou matí a les 10 nit.

◆

CLASES GENERALS. - QUOTA MODICA
Horari: de 9 a 12 del matí i de 3 a 6 de la tarda. - Nit, de 7 a 9

CURS DE LLENGUA CATALANA

Una hora de classe diària 10 pessetes al mes

MECANOGRAFIA-TAQUIGRAFIA

Classes alternes a 5 pessetes al mes

Pot efectuar-se l'ingrés a qualsevol dia del mes. No hi ha vacances

RICARD LLUCH

Telèfon 34222

Obradors:
Carretera de Coll-Blanc, 31.
(Final tramvies 53 i 55 i autòmnibus H. T.)
HOSPITALET

Exposicions:
Sala Parés (Petritxol, 5)
BARCELONA

memoriaesquerra.cat — Bandera [L'Hospitalet, 1930-1931], 27/11/1930, pàgina 2

EL SERENO

Rebec i malcreient com era de petit, no li valia a la mare de posar-me sovint davant dels ulls l'exemple del Josepet, un noi del meu carrer que tenia el posat de sant i no donava mai un què dir als de casa seva; per a posar-me a ratlla havia d'acudir, fet i fet, a la tremenda amenaça de fer venir el drapaire; això sí que em trasbalsava. El drapaire era per a mi un ésser terrible, la presència del qual jo esquivava tothora; si m'ensopegava de jugar al davant de casa o a seure al pedrís al punt que el drapaire embocava el carrer i el veia apropar-se amb el sac al coll i llençant al vent la fúnebre tonada amb què anava pregonant el seu comerç, jo m'esquitllava furient cap a caseta i no parava de córrer fins l'eixida, per a posar-me a la màxima distància d'aquell temible personatge. El concepte de drapaire es confonia, en el meu magí, amb el de l'*home del sac*, déu major de la mitologia infantívola que prenia els nois traïdorament i acomplia l'espantable missió de subministrar el greix de criatura amb què s'havien d'untar les rodes del carril que aleshores començava a travessar el meu poble, corrent com un mal esperit fins a les llunyanies del pla del Llobregat. Aquest papu amb què la pobra mare intentava fer-me fer bondat, només prestava servei de sol a sol, car en fosquejar, hom l'arreconava, per entrar en funcions el sereno, l'altre personatge extraordinari amb què es comptava per a fer-me la llei.

—Crideu el sereno!

Aquesta ordre, que es donava a un servent imaginari (perquè s'esqueia ordinàriament que érem sols a casa la mare i jo), venia a ésser un reactiu eficacíssim per a cloure de cop i volta una rebequeria i obligar-me a fer la farina blana.

El sereno era considerat per mi com un home misteriós, la naturalesa del qual no podia jo capir ben clarament, De l'una banda, me'l mirava feréstec, temible, tal vegada mal intencionat, que rondava a les hores de dormir, a les hores de la fosca, quan la gent no anava pel carrer i tot el poble era en silenci i en repòs; jo en coneixia poc o molt l'aspecte ferotge per la daurada orla de la dècima que ell mateix ens duia per Nadal, encapçalada amb una representació arbitrària de la cova de Betlem i tancada al capdavall amb uns galls dindis que posaven aturador a un regalim de versos carrinclons, amarats de la més cordial benevolença. Més de quatre nits, quan trigava a adormir-me, en la foscor i la soletat de ma cambra, m'arribava aquella veu forçada que cantava l'hora i seguidament l'estat del temps amb un mot ben precís i en la llengua oficial que jo sentia de prop només a estudi, quan em renyava el mestre, o a casa mateix, quan venien allotjats. Jo em figurava en aquells moments veure el sereno caminant amb peus de plom d'un cap a l'altre del carrer, embolcallat amb el capot i ombrejat l'esguard per la caputxa, com el frare del baròmetre els dies que assenyalava pluja, a l'una mà el fanal enfluernador que el guarda d'ensopegades i li permet de vigilar els passos del malfactor que ronda emparat per les tenebres, i a l'altra mà el revingut bastó capçat d'una llança punxaguda, esgarrifosa, però verge encara de tota màcula de sang humana. Jo restava quiet, aguantant-me l'alè per no haver-me de veure en el compromís d'encarar-me amb un tan terrible funcionari, que d'ofici o a instància de part podia tal volta assumir la potestat de perseguir ,jutjar i dictar sentència en casos especials de criatures perjudicades de desvetllament.

Però d'una altra banda jo em mirava sense esgarrifança el sereno cada diumenge quan, havent tornat de missa, m'era permès de jugar una estona amb la patuleia del carrer que ho treia tot de pollaguera amb excusables entremaliadures; i el veia arribar amb posat de bonhomia, mig rialler, afaitat de nou, endreçadet, trucant de porta en porta i anunciant-se amb una cantarella tota dolça; i cada u dels xicots se n'entrava a casa a demanar la peça de dos amb què es remuneraven els serveis d'aquell home extraordinari, i cada u també parava tot seguit la mà per a copsar el pessic d'anissos amb què el bon sereno, falaguer, enllaminia la quitxalla, se la feia propícia i li llevava l'aspror d'aquell prestigi en certa manera repulsiu que li donaven les llegendes engiponades per innocents de nosaltres. Jo el mirava amb plena serenitat, com un mite protector que adquiria, a estones, realitat corpòrea i transitava humanitzat per tota l'extensió del seu domini, amb ver afany d'acaronar els nois bons minyons que èrem tots en aquella hora i de fer-los avinent sa amorosa protecció i sa inestroncable munificència.

I en certes ocasions, quan la diada o la solemnitat de l'acte ho requeria, jo no tenia prou ulls per a contemplar l'escaient figura del sereno, abillat amb la roba i els ornaments de gala, tal com era dibuixat en un cantó de la dècima que ens donava per Nadal. Encara avui que he fet tant de camí d'ençà del anys rosats de ma infantesa, no sé quina mena d'agradós encantament em causa la vista d'aquell esclat de lluïssors i coloraines que aureola l'atractiva i inconfusible figura de l'amic constant de tots els veïns del barri, que vetlla el nostre son i és al defora de les nostres llars una reproducció tangible de l'àngel de la guarda que se'ns posa cada nit a la capçalera. M'atrau la mirada l'ampla corretja blanca que creua de biaix el pitral sembrat coratiu sense parió que aguanta un de fulgurant botonadura, element desabre d'aire casolà, pacífic, adormit perpètuament en l'ombrívol recés de l'ampla baina de cuiro xarolat, arma de bon tremp que amenaça i no pega, que cerca el respecte i no el vessament de sang.

Si algun temps el sereno em tenia el cor robat, ara que els anys m'han ensenyat d'apartar els ulls de tantes coses, faig com abans acatament a aqueixa típica i original milícia i contemplo el sereno amb igual admiració i li guardo a totes hores el mateix respecte.

Jacint LAPORTA

---

talment d'allò que aquelles titelles fan, que no és res del que en la vida normal fan els homes i les dones de debò.

Avui com avui no hi ha a Catalunya cap altre autor que tingui a la mà, com el de *Fidelitat*, el preuat secret d'endur-se'n l'espectador per allí on ell vol i de fer-li empassar gat per llebre per virtut de la gràcia de la condimentació, exquisida, de mil gustos i tots excellents.

I perdoneu aquesta imatge, i una d'anterior, inspirades per una rescent lectura de *La cuita catalana*.

FELIX

Per comprar o vendre finques
CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. — Coll-Blanc, 57

Els millors cafès Xocolates i bombons són els de

TUPINAMBA

Creu Coberta, 139 Barcelona (Sans)

Sabó EL SANITARI TENROJ guareix i evita les malalties de la pell.

MOBLES
IMPORTANTS OBRADORS
Succesors de
Domingo i Sabaté

La importància d'aquesta casa, fa que podem vendre amb un 40 per cent d'economia. :: Visitin aquesta casa i es convenceran de què ningú pot competir-nos en preus i qualitat

Vendes al major i detall

Preu fixe

Obradors i salons de venda:
SANS, 112 i 114 — TEL. 30104

Per obtenir certificats en totes les oficines de l'estat
CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. — Coll-Blanc, 57

Sabó EL SANITARI TENROJ guareix i evita les malalties de la pell.

Gran Farmacia de la

CENTRE D'ESPECIFICS

Oberta tota la nit

Progrés, 98-Telèfon 33531

Per legalitzar documents
CENTRE ADMINISTRATIU D'HOSPITALET
Baró de Maldà, 15. — Coll-Blanc, 57

MAGATZEMS
La Saldadora

Progrés, 43. - Coll-Blanc

Sastreria. - Robes fetes. - Gèneres de punt. - Camiseria. - Gorristeria i Perfumeria

PREUS SENSE COMPETENCIA

Central: Pi i Margall, 87 i Pareto, 2

HOSPITALET

UN OCELLET ENS HA DIT...

ROMANSOS A AQUESTA HORA?

A darrera hora llegim un solt publicat a "El Diluvio" de dissabte passat signat per una colla de subjectes de trista celebritat, entre ells Rueda, l'Aguilar i l'Antoni Rovira, desmentint la feta de la venda d'ase per vedella amb una colla d'arguments tan poc consistents i tan poc certs que ni val la pena de parlar-ne.

Entre altres coses gracioses diu que *...ha existido un marcadísimo interés en eliminar a don José Balanyà—que ninguna intervención tiene el negocio que explota Tarrazón—como elemento prestigioso del distrito, dificultàndole el camino para futuras actuaciones en el campo de la política activa.*

Eh que està bé? Només cal llegir l'interviú amb En "Tano" que publiquem en aquest número per convèncer-se que, evidentment, això és una farsa.

No cal dubtar que l'autor del solt és En Rueda, un home que es distingeix per la seva fragilitat en decantar-se vers on bufa el vent i que ha aprofitat l'ocasió per insultar grollerament a En Llorenç Escudero, un home que serà tan excèntric com vulgui, però està ferm en els seus ideals i no el fan retrocedir les circumstàncies. I això, als mateixos que no comparteixen les seves idees, els el fa més noble i gran que ell, que n'hi ha prou amb llegir l'article que el nostre company Ramon Pons publica en aquest número, per saber de qui es tracta.

Entesos, senyor Rueda?

LLEGIU BANDERA
O LLEIXIU LAVANDERA?

Al carrer del Progrés, davant mateix del mercat, hi ha una botiga d'olis i sabons on el nostre bon amic Ramon Albareda va portar-hi un cartell anunciador de BANDERA.

L'amo, quan va veure'l, va llegir-lo a cua d'ull i, pel que es veu, el confongué amb l'anunci d'una nova marca de lleixiu.

—No cal que el deixis, no—li féu, —ja en tenim prou de menes de lleixiu.

Però la sorpresa fou en llegir el títol i el preu del periòdic, que li féu exclamar:

—Com? *Lleixiu Lavandera?* Oh! I a deu cèntims?—i el rostre li prengué una expressió d'alegria, que desaparegué en acabar de llegir el text, per convertir-se en un davassall de rialles. L'Albareda també havia esclatat ja, i a fe que en sap!

I ara, el bon home, no en té poca de feina.

Totes les mestresses que van a comprar sofreixen la mateixa confusió que ell—lleixiu a 10 cèntims, demaneu! — i tot és voler explicacions, que ell no es fa pregar de donar.

Resultat d'això: la descoberta d'un sistema de publicitat ben nou, tanmateix!

Sabó EL SANITARI TENROJ guareix i evita les malalties de la pell.

Vida religiosa

PARROQUIA DE COLL-BLANC

Les misses, els dies de precepte, són a les sis, set, vuit, a les deu i a dos quarts de dotze.

A les vuit, s'explica l'Evangeli i a dos quarts de dotze, la Doctrina.

Les Associacions celebren les funcions llurs amb aquest ordre: primer diumenge, Apostolat de l'Oració i Roser; segon, Visita Domiciliària de la Sagrada Família; tercer, Lliga de Perseverança i Mare de Déu de Montserrat; quart, Filles de Maria i Congregació Mariana, i cinquè , Cos de Portants del Sant Crist, amb el Via-Crucis.

Les tardes dels diumenges s'ensenya el Catecisme als infants i es santifiquen amb una hora de funció religiosa, meitat pregàries i lectures i meitat pràctiques de vida espiritual.

Així es compleix en la Parròquia l'obligació de *santificar les festes*. Per què res falti a les famílies de bones costums, de sis a vuit de la vetlla, hi ha totes les festes esbargiments de bona mena en el "Recés Cultural".

La Parròquia mira de que no falti res, de les coses bones a que tenen dret els seus fidels.

Obradors de fusteria mecànica
(*Els més antics de Coll-Blanc*)
de
Salvador Vives
Successor de Jaume Mayol

Occident, 12. - Telèfon 33,432
COLL-BLANC (HOSPITALET)

Per bons dolços i selectes bombons
Recordi...
Casa VIVES
forn i pastisseria
Carrer de Sans, 74. - Telèfon 33664
BARCELONA (SANS)

GORRISTERIA
"La Ideal"
Josep M.ª Bassas

Gorres de totes menes i a preus mòdics
Especialitat en les d'uniforme
Plaça Espanyola, 15. : : Coll-Blanc (Hospitalet)

FABRICA DE PRODUCTES CERAMICS
Vda. de Francesc Baillori

Fabricació de tuberies i embaldosats de totes menes, recipients per a àcids, recipients i gerres per confiteries, testos i gerros per jardineria, etc., etc.

Despatx: Sans, 51. - Fàbrica: Cros, 3 i Sant Crist, 52. - Telèfon 33597

BARCELONA (SANS)

"EL PLATENSE"
A. TERRÉ
RELLOTGES DE TOTES MENES • ARTICLES D'OR I ARGENT • ARRACADES I ANELLS • GRAN ASSORTIT EN BISUTERIA • ES FAN I S'ADOBEN JOIES
CARRER DE SANS, 133

memoriaesquerra.cat — Bandera [L'Hospitalet, 1930-1931], 27/11/1930, pàgina 3

De l'afer de l'escorxador d'ases

trobats, i que portàrem a l'escorxador municipal. Vaig preguntar qui eren els propietaris de tots aquells atuells que per allí hi havia i em respongué per dues vegades que TOT ERA PROPIETAT D'EN TARRAZON I EN BALANYA. I ara, per salvar el prestigi, es vol fer creure que en Balanyà no hi té res que veure, com també es diu que ell no té res que veure amb el seu germà, el Balanyà de les places de braus, i ací havien portat, també, la carne putrefacta dels cavalls dels *toros*, per vendre-la, i el *Pepet* repartia a tort i a dret de l'antic Ajuntament, passis de favor.

Ara, també es rumoreja que en Tarrazón vol fer càrrecs a l'Ajuntament pel descrèdit que els han portat I encara gosen negar-ho!...

Acabada la feina, férem aquesta proposició: —Ara, això s'ha de traslladar a l'escorxador d'Hospitalet; si voleu ho carregarem en un carro vostre mateix; si no, en llogarem un a compte vostre. Ella, primer titubejà, manifestant que ho consultaria al *Pepet* (en Balanyà), però davant la nostra negativa, consentí que ho traslladéssim en un dels seus carros. I així es va fer.

—...?

—Sí; arreu ha respost el poble. A baix, que no me'n refiava gaire, també hi ha hagut soroll, encara que no tant com ací, i es comprèn.

—...?

—Prou, a l'Ajuntament bé s'hi han llençat de debò.

—...?

—Dues vegades hem declarat, tan sols. Una a Hospitalet i l'altra a Sant Feliu.

—...?

—La premsa? Gairebé tota se n'ha fet ressò, encara que els qui n'han parlat amb l'extensió que es mereix han estat solament *La Publicitat*, *La Veu*, *El Diluvio* i *La Soli*.

—Prou. *Las Noticias* ha estat l'únic periòdic que ha gosat desmentir-ho. Era, naturalment, obra d'en Rueda.

—...?

—Tractant-se d'en Rueda, no ha sorprès ningú. Bé prou el coneixeu.

—...?

—Sí; fa set o vuit anys. Jo encara no estava ací dalt, els descobrírem un escorxador clandestí al carrer d'Occident. Els fou trobada una vedella quan ja la tenien a la botiga de la carretera, acabada de sacrificar. La carn, però, era bona. La vedella pesava 130 quilos i fou repartida als pobres. Així és que ja són reincidents...

—...?

—Jo crec que en sortiran baratet. Els diners tapen moltes coses, sabeu?

—...?

—Mireu. L'Ajuntament ha treballat de debò. Però n'hi ha d'altres que no tenen pas pressa, pel que es veu. Alguns que parlaren al míting, no crec pas que hagin estat cridats a declarar.

—...?

—Jo? Doncs, mireu, els confiscaria tots els béns, deixant-los un parell de mils pessetes perquè poguessin passar unes quantes setmanes... i que s'areglessin! No veieu que si no es fa així, aviat tothom serà matuter? I fos això sol, rai!

La conversa ha virat vers altres caires. El moment polític li ha absorbit un instant l'atenció. En "Tano", de jove, havia estat un ferm lluitador. Parla d'aquells temps i el rostre se li aclareix.

—Nosaltres, els vells, vam posar els fonaments a l'edifici; vosaltres, els joves, heu de coronar l'obra fins al cinquè pis. Si no fos així, tot aniria a rodar. Els vells, ara, tan sols us podem fer esqueneta.

I amb una fonda condolença afegeix:

—Ah, nosaltres, quan érem joves, si el malvat Lerroux no ens hagués enganyat!...

Zoilo PETIT

DEL PROJECTE DE PRESSUPOST EXTRAORDINARI

Ha estat causa d'una intensa vibració de l'opinió pública l'aparició, a les darreries del mes passat, d'un fascicle-manifest, signat pel batlle de la nostra ciutat, amb la finalitat d'ilustrar el poble sobre la situació de la nostra Hisenda Municipal.

Aquest gest tan democràtic, no cal dir com ha alçat en tots els sectors del nostre poble un sentiment unànim de simpatia envers un procediment tan noble, tan clar i que diu tant en bé d'una institució com és la del Municipi qui ha de vetllar pels destins del poble, esborrant així aquella penosa impressió de què el poble és per l'Ajuntament, i tant més, quan aquest procediment s'allunya d'aquelles actuacions autocràtiques de l'anterior.

Ara bé; la simple exposició de l'estat de la Hisenda Municipal, porta a la confessió pública d'un dèficit de 304,950 pessetes, corresponent al pressupost de l'any 1928; d'un altre dèficit de 698,197'12 pessetes, corresponent al pressupost de 1929, i un altre dèficit real de X pessetes, corresponent al pressupost de 1930, encara que equilibrat aquest darrer amb un superàvit de ficció numèrica de 150,014'11 pessetes; superàvit imposat per l'anterior governador per evitar que l'Ajuntament fos declarat subjecte a tutela, és a dir, menor d'edat. I aquests dèficits arrossegats, i aquests estat d'angoixa econòmica, fruit de la impericia de l'Ajuntament dictatorial d'haver projectat i compromès una sèrie de millores que volgué fer pagar als contribuents amb càrrec als pressupostos ordinaris i que avui comprometen de faisó apremiant el crèdit de l'actual consistori, el porten a la confecció d'un Pressupost Extraordinari de 6.000,000 de pessetes, amb la doble finalitat, no sols de cobrir dèficit, compromisos contrets, crèdits reconeguts i rebaixar impostos, sinó també d'un nou establiment d'obres i millores, condició aquesta última, *sine qua non*, per projectar un emprèstit.

No cal dir que el sol anunci d'un emprèstit públic, suscita, naturalment, un estat de contrarietat gradual i relativa en els sectors diversos de la comunitat, i així tenim que una negació rotunda d'adhesió esclata entre els que *a priori* i per sistema, sense contrastar raons, repudien tot anunci d'emprèstit; una adhesió condicionada a una limitació d'emprèstit solament per anivellar la Hisenda, sorgeix d'un altre sector, que no té esment de les delimitacions de l'Estatut Municipal; i finalment, una afirmació fonamentada en una més clara previsió de la marxa d'una corporació municipal, es pronúncia en el sentit de què, sense recórrer a emprèstit de cap mena, es pot fer surar la Hisenda Municipal, mitjançant el pagament de crèdits reconeguts, aplaçats tot el més, quatre o cinc anualitats i una escrupulosa reducció de despeses.

I aquesta darrera posició sembla la més falaguera pel nostre poble i ha estat suggerida a l'estudi de la nostra corporació municipal.

Però dita corporació, genuïna autoritat en l'administració del poble i, conseqüentment, conscient de la responsabilitat de la seva actuació, no pot ésser intervinguda en els seus drets per una intervenció pública sollicitada; i tant més quant aquesta, en el moment present, no pronúncia un vet, sinó una simple opinió.

Efectivament, reunit el Ple del Consistori el dia 10 del present mes i oberta la sessió, fou llegit pel senyor Secretari el Dictamen de la Comissió d'Hisenda, marcant el pronunciament de l'opinió pública favorable a l'emprèstit. Però és creença general, que una exacta ponderació i fidel contrast de les opinions emeses per les entitats sollicitades i concurrents, i en balança la múltiple representació de forces vives, haurien evidenciat un pronunciament sinó negatiu, almenys no del tot aprovatori del dit emprèstit.

Ofert a discussió el Dictamen, defensat pels senyors Salat i Carbonell, i refusat parcialment pels senyors Parera i Solanas, que consentien en un emprèstit de 3 i 4 milions de pessetes, respectivament, fou aprovat per la majoria del consistori, amb la conseqüent protesta d'aquests dos senyors.

Isidre MURA

DE CASA NOSTRA

VETLLADA

El diumenge, dia 16 d'aquest mes, se celebrà una vetllada organitzada per l'elenc líric i dramàtic del *Rec ésCultural* amb cooperació de l'orquestra de *Santa Cecília* del *Centre Catòlic de Sants*.

Començà l'acte amb una simfonia per l'orquestra dirigida pel mestre Narcís Angaril, que fou molt aplaudida per la seva encertadíssima execució.

Tot seguit es representà l'entretenim ent "La Cua del diable", excellentment interpretada per En Ricard Granés, ben secundat pels demés actors.

A continuació tingué lloc l'estrena de la sarsuela "El pastor", amb acompanyament de l'orquestra, que resultà ben agradosa pel públic, que ho demostrà en fer repetir alguns fragments musicals. Cal elogiar l'airosa música que fou la clau de l'èxit de l'obra i arrencà del públic entussiastes aplaudiments.

No així podem fer-ho amb la lletra, la qual amb un argument més lligat i no tant gastat, i escrita amb un estil literari molt més correcte hauria pogut fer-se interessant.

Al final foren reclamats els autors al prosceni, i foren molt aplaudits.

La presentació bona. La interpretació excellent per part dels senyors Pedrerol i Bibet. Els senyors Roselló, Rebollo, Granés i Figueroa (F.) també excelliren. Els demés compliren.

Acabà la vetllada amb el monòleg "Simplicitat", interpretat pel senyor Miró, que fou ben aplaudit per la seva comicitat.

A. R.

PALESTRA

CONSTITUCIO OFICIAL DE LA DELEGACIÓ DE "PALESTRA" A HOSPITALET

Amb una nodrida concurrència se celebrà el passat diumenge, dia 16, en el Cinema Oliveres l'acte de constitució oficial de la Delegació de "Palestra" a Hospitalet.

La presidència fou ocupada pels senyors Pompeu Fabra, Batista i Roca, Dr. Aiguader, Carles Capdevila i Manuel Basté del Consell Directiu de "Palestra" i varis membres de la Junta local.

Després d'un breu discurs del president de la Delegació parlà el senyor Batista i Roca, secretari de "Palestra", que exposà l'alta finalitat per què ha estat creada l'entitat i féu historial de la seva actuació d'ençà de la data, no llunyana, de la seva fundació.

Parlaren després el senyor Basté, el senyor Capdevila i el Dr. Aiguader que foren molt aplaudits, especialment el darrer, que fou ovacionat a peu dret en acabar el seu brillantíssim parlament.

En alçar-se a parlar mestre Pompeu Fabra, fou rebut amb una gran ovació a peu dret per tothom, que es repetí en acabar la seva magnífica dissertació.

Seguidament, en el bonic local de la Delegació fou issada per mestre Fabra la bandera de "Palestra" en mig d'una gran ovació.

Després fou servit un vermut d'honor que fou el *clou* de la Diada.

Bon inici, prometedor de belles gestes, aquest acte de constitució de la Delegació de "Palestra" pel jovent catalanista d'Hospitalet!

Geroni Lleonsí, mestre rellotger, es complau d'assabentar al públic i als seus clients ben especialment que, per tal d'atendre millor els serveis, ha traslladat l'obrador d'arranjaments i venda en la mateixa

Carretera de Coll-Blanc, 25

on hi trobareu un immens assortit en rellotges de les millors marques, i una absoluta formalitat i garantia, norma de la casa en els serveis d'arranjament.

Voleu un bon rellotge, garantitzat de debò? Demaneu-lo a la

Rellotgeria Lleonsí

Voleu hora exacta, si el vostre rellotge no va bé? Porteu-lo a arreglar a la

Rellotgeria Lleonsí
Carretera de Coll-Blanc, 25
HOSPITALET

Bandera

Periòdic quinzenal d'acció ciutadana

surt els dies 10 i 25 de cada mes

COMPTE AMB EL SENYOR RUEDA!

Al meu article *Alerta amb segons quins republicans*, aparegut a *L'Opinió*, el senyor Enric Rueda ha tingut la gosadia de contestar amb un altre de quilomètric.

A les mateixes planes de "L'Opinió" vaig contestar-li, però em plau tornar-hi novament des d'aquest periòdic per tal que els ciutadans que amb ell tenen de conviure es puguin fer càrrec de qui es tracta.

Diu: *Jo no pretenc pas negar—fóra cosa pueril—que hagi pertangut a la U. P. Era empleat municipal i amb això queda dit tot. En canvi, ara ningú no n'és.*

Recordeu, senyor Rueda, que abans de poguer-vos posar la gorra d'empleat i cobrar el sou, us veiéreu obligat a fer-vos de la U. P. i a donar aquella célebre conferència en el cine "Marte", en la que cantàreu les glòries d'aquests vostres amics tan "honorables" i de don Tomàs Gimènez Bernabé, els mateixos que el dia anterior havien insultat grollerament.

Més avall diu: *La política reaccionària d'aquest poble, política que el partit a què pertanyo està ben resolt a que no torni a subsistir...* A aixo només cal recordar que el seu partit està compost TOT d'ex-upetistes, i que ells eren els únics que defensaven el dictadoret Gimènez-Bernabé.

Abans de la primera dictadura, aquest subjecte era militant sindicalista, un dels més destacats, com ho prova la seva assistència en reunions i conferències com a delegat del seu ofici.

Direm en primer lloc que es vantava per tot arreu que ell era anarquista, i deia dels burgesos les set pestes; després, l'any 1917, quan la vaga general, fou enviat a Andalusia com agitador; el 1918 fou delegat dels lampistes de Barcelona a Lleida; el 1919 féu un viatge de propaganda pel Nord, i el 1920 fou deportat a la Mola de Mahó, junt amb el "Noi del Sucre" i altres.

Després, quan vingué la primera dictadura, es féu solidari, amb alguns altres ciutadans d'Hospitalet, per combatre la política econòmica del senyor Gimènez Bernabé, fins que en abril del 1927, en plena sessió de l'Ajuntament i fent d'espontani, digué que el seu amo—íntim amic del Gimènez—li havia dit que l'alcalde era molt bon home i que feia mal fet d'anar contra d'ell. L'alcalde, davant d'aquesta provocació, li digué que s'esperés, que li volia parlar. Després de l'entrevista, ja no va dir mai més mal d'ells, sinó al contrari, que des de les planes de *La Voz de Hospitalet*, va emprendre una campanya difamatòria contra els que no eren dels seus. Després de caiguda la dictadura i des del mateix diari, es declarà *netamente socialista*, però més tard rectifica i es fa simplement federal; i es comprèn: com que tots els seus amics són burgesos i propietaris, no estan d'acord amb el socialisme, i ell té de decantar-se a la banda que paga millor.

Després de dit tot això, no cal pas que hi faci cap comentari; són fets que per si mateixos es comenten.

Unicament recomano als ciutadans d'Hospitalet que vagin alerta amb aquesta gent, que sempre estan de la banda d'on el vent bufa, principalment aquest senyor Rueda, que si de sindicalista es passà als del dictador i d'aquests a democràtic federal, el dia que vuingui una nova dictadura serà el primer de defensar-la.

Ramon PONS I SISO

memoriaesquerra.cat — Bandera [L'Hospitalet, 1930-1931], 27/11/1930, pàgina 4